

**Sak A 04/05: Høringsuttalelse NOU 2004:19:
Distriktskommisjonens utredning**

Kommunal- og regionaldepartementet sendte 14.10.04 Distriktskommisjonens utredning til høring. Det er satt to høringsfrister: 14.10.05 for tema som er knyttet til framtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering, 14.01.05 for andre tema som tas opp i utredningen.

Arbeidsutvalget oppnevnte i møte 24.09.04 dette ad hoc-utvalget for fikk i oppgave å utarbeide forslag til høringsuttalelse:

Per Dag Hole, vararepr. Erland Løkken
Rune Øygard, vararepr. Simen Bjørgen
Dag-Erik Pryhn
Eli Johanne Lundemo
Ole Aasaaren (representant fra Regionkontoret).

Arnfrid Austin har vært sekretær.

Utvalget har valgt å følge det foreslåtte opplegget med to frister. Ut fra dette blir det utarbeidet egen uttalelse vedr fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering til høringsfristen 14.10.05. Denne uttalelsen konsentrerer seg derfor i hovedsak om kommentarer til de distriktpolitiske tiltak utvalget har sett som spesielt viktige for vår region..

Regionsjefen legger fram saken med flg forslag til

Vedtak:

Høringsuttalelse til NOU 2004:19, med de endringer Arbeidsutvalget vedtar, oversendes Kommunal og regionaldepartementet.

RUN 06.01.2005

Ole Aasaaren
Regionsjef

**Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal:
Høringsuttalelse til NOU 2004:19: Livskraftige distrikter og regioner**

Regionrådet for Nord-Gudbrandsdal tar i høringsuttalelsen utgangspunkt i situasjonen i egen region. Mange av de utfordringer Nord-Gudbrandsdal står overfor vil selvsagt likevel være parallelle med utviklingstrekk i andre regioner.

Uttalelsen er avgrenset til å ta opp visjoner og mål, og kommenterer ellers konkrete anbefalinger til tiltak i kap 7.

Tema knyttet til fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering vil vi komme tilbake til i egen uttalelse, jfr høringsfristen 14.10.2005.

Visjon og mål for regional- og distriktpolitikken:

Visjon og mål for regional- og distriktpolitikken bør være både ambisiøse og realistiske. Gitt at disse følges opp med de nødvendige konkrete tiltak mener vi Distriktskommisjonen har kommet fram til positive målsettinger. Vi vil spesielt framheve vektleggingen av å stimulere tilflytting til distriktene. Det er viktig at distriktene oppfattes, og oppfatter seg selv, som attraktive bo- og arbeidsmarkedsregioner. Den nye distriktpolitikken kan ikke legges opp som et ensidig forsvar for eksisterende næringsstrukturer og bosettingsmønstre. Skal en lykkes må en bygge på et helhetlig perspektiv, der næringsutvikling, kulturutvikling, sosialt mangfold og fokus på levekår/livskvalitet, både for kvinner og menn, vektlegges.

Bosettingsmålet:

Det kan synes som om statens overordnede målsetting om å ”opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret” etter hvert er blitt omdefinert og tilpasset den faktiske utviklingen. Et bosettingsmønster med livskraftige bygdesamfunn er en viktig forutsetning for å nå de mål Distriktskommisjonen har satt. Byer og distrikter er gjensidig avhengige av hverandres ressurser både for å øke nasjonal verdiskaping og for å kunne gi gode levekår og valgfrihet for innbyggerne. Bosettingsmålet må derfor gis reelt innhold og ikke utvannes til å gjelde stadig større regioner.

Distriktskommuner som verdiskapere og velferdsprodusenter:

Regionrådet vil understreke den særlige betydningen offentlig sektor har for distriktskommuner, sammenlignet med større by-kommuner. Lange reiseavstander og spredt bosetting gjør at markedet ikke kan få samme funksjon som i tettbygde strøk. Nedbygging av offentlig sektor kan derfor få særlige negative ringvirkninger i distriktene. Kommunene må derfor sikres økonomiske rammer som gjør dem i stand til å gi innbyggerne gode velferdstilbud, sikre infrastruktur og legge til rette for næringsutvikling også der geografi og befolkningsstruktur begrenser markedstilbudene. Innenfor rammene av nasjonale målsettinger må det åpnes for større grad av lokale prioriteringer og tilpasninger ut fra lokale forhold.

Kommentarer til foreslåtte tiltak i kap 7.4.3 – 7.4.8:

Naturressurser: For Nord-Gudbrandsdal er naturressursene vårt viktigste potensiale for verdiskaping. ("Nasjonalparkriket", jord- og skogbruk, utmarksnæringer og natur- og kulturbasert reiseliv er hovedpilarer for framtidens næringsliv).

Det er derfor av avgjørende betydning at

- vi får en lokal forvaltning av nasjonalparkene, innenfor nasjonale rammer. (Som eksempel utgjør verna områder nå 70 % av Dovre kommunes arealer. Andre kommuner kan vise til lignende tall).
- at staten yter kommunene/regionen akseptable kompensasjonsordninger som vederlag for ulempene ved et utstrakt vern
- vi får en ny rovviltpolitikk som ivaretar bygdenes behov for å utnytte lokale utmarksressurser. Dagens rovviltpolitikk rammer spesielt saueholdet, som har stor betydning både som inntektskilde for landbruket og ut fra utfordringene vi står overfor innen landskapsvern.
- i tilknytning til lokal forvaltning av verneområdene må det overføres tilstrekkelig med midler fra departementet for å sikre god forvaltning.

Landbruket vil fortsatt være av vital betydning for utviklingen av regionen, og Regionrådet har det siste ti-året lagt sterk vekt på å støtte nytenkning og omorganisering av det tradisjonelle landbruket, samtidig som vi fortsatt ønsker rom også for eksisterende bruksstruktur. En framtidig WTO-avtale vil få store konsekvenser for nærings- og bosettingsstruktur i regionen. Frigjorte midler ved reduksjon i samlede produksjonstilskudd til landbruket bør reserveres landbruk og bygdeutvikling, forvaltes av det regionale nivået og nyttes i de områder som rammes.

Reiseliv: I vår region er det en nær sammenheng og etter hvert en større gjensidig avhengighet mellom landbruk, utmarksnæringer og reiseliv. Utvikling av reiselivet i distriktene må sikres bedre økonomiske rammebetingelser.

Kulturbasert næringsutvikling har hos oss ofte en basis i skjæringspunktet mellom landbruk, kulturhistorie og reiseliv, og må få høyere prioritet over statsbudsjettet enn det som er tilfelle i dag.

Reiselivssatsing vil bli en bærebjelke i framtidens næringsutvikling. Opprettelse av et eget departement for reiselivsnæringa må vurderes. Reiselivets betydning som næring og virkemiddel i distriktpolitikken krever at det etableres et eget Reiselivsdepartement.

Elektrisk energi: Regionrådet understreker betydningen av økt satsing på alternative energikilder og små-kraftverk i åra framover. Dette vil kunne gi viktige tilskudd til regional næringsutbygging, også sett ut fra den betydning det kan få for kompetanseutvikling og innovasjonstenkning.

Inntektene av energiproduksjon og avståelse av naturressurser skal fortsatt tilfalle det regionale og lokale nivået.

Lokalisering av offentlig virksomhet: Regionrådet støtter flertallets forslag om desentralisering av offentlig forvaltning, og understreker samtidig at målet må være større grad av reell desentralisering ut til distriktene. Hittil har vi i for stor grad sett at statlige institusjoner er flyttet fra Oslo til andre større byer.

Desentralisering av statlige arbeidsplasser må også gjelde regional stat. Spesialenheter og fagmiljøer som skal dekke hele fylket eller regionen, må i langt større grad lokaliseres utenom fylkes- og regionhovedstedene. Dette vil gi viktige vekstimpulser til distrikter som trenger større bredde i arbeidsmarkedet.

Utdanning, forskning og utvikling: En mer aktiv distriktspolitikk skal ikke være kunstig åndedrett for kommuner på sotteseng, men nødvendige utviklingstiltak for en balansert vekst i hele landet. For en region som Nord-Gudbrandsdal, med en nedgang i folketallet på 7,7 % fra 1980 til 2000, er nytenkning og omstillingsevne grunnleggende forutsetninger, noe statlige styresmakter må støtte opp under med målrettede tiltak.

Regionrådet understreker den betydningen tilgang til høyere utdanning har for regional utvikling. Det er derfor viktig at høyskoler og universiteter vektlegger økt desentralisering og tilpasser sine studietilbud til regionale behov. Det må legges sterkere føringer overfor høyskoler og universiteter om å styre tilbud mot distriktene i egen region.

Finansieringssystemet, både for videregående og høyere utdanning, må ta hensyn til regionale utfordringer og befolkningsstruktur. Nord-Gudbrandsdalen har nå erfaringer for at ”stykkprisfinansiering” (tilskudd pr elev) fører videregående skoler i distrikter med svakt elevgrunnlag opp i et uføre. Finansieringssystemet må derfor tilpasses lokale forhold og ta hensyn til den betydning en desentralisert skolestruktur har for den generelle regionale utviklingen.

Regional utvikling er avhengig av at forskningsinstitusjonene

- setter regionale problemstillinger på dagsorden
- i samarbeid med virkemiddelapparatet satser sterkere på innovasjonstiltak og nyskaping overfor næringslivet
- samarbeider med eksisterende næringsliv om omstillings- og utviklingstiltak

Samferdsel: Samferdselstiltak har avgjørende innvirkning både for bosettingen og for utviklingen av næringslivet. Nord-Gudbrandsdals beliggenhet i forhold til kommunikasjon øst/vest og nord/sør gir konkurransefortrinn som kan utnyttes dersom vegnettet er godt utbygd og jernbanen utnytter vår geografiske beliggenhet og eksisterende infrastruktur. Videre utbygging av E 6 er av vital betydning, likeens et bedre kollektivtilbud. Styrket tilgjengelighet og konkurransekraft for NSB, både for private reisende og som godstransportør, må tillegges sterk vekt.

Differensiert arbeidsgiveravgift: Ordningen har spilt en avgjørende rolle for lokalisering og utvikling av næringslivet i vår region. Regjeringen må intensivere arbeidet for å få gjeninnført den differensierte arbeidsgiveravgiften.

Rammevilkår og skattlegging av pendlere: De økonomiske rammevilkåra for pendlere har de siste åra vært strammet inn, sist i statsbudsjettet for 2005. I distriktskommuner er pendling en konsekvens av næringsstruktur og begrensa valgmuligheter, og akseptable økonomiske rammevilkår vil være avgjørende for om pendlerne fortsatt kan bo langt fra arbeidsstedet.

Offentlig innkjøpspolitikk: Regionrådet støtter forslaget om at grensen på kr. 200.000.- for anbud må heves. En vil dermed i større grad kunne ta lokale hensyn og støtte opp om lokalt næringsliv

Kommunal økonomi: Regionrådet støtter forslaget om at kommunene må få forhandlingsrett med staten om utvikling og iverksetting av nye oppgaver som pålegges kommunene.

Vi avventer ellers Inntektssystemutvalgets innstilling, men understreker at rammene til distriktpolitiske tiltak må økes dersom Regjeringen har reelle ambisjoner om vekst og utvikling av distriktene.

Mange distrikter mangler egenkapital i næringslivet, og dermed må det offentlige ta et større ansvar for næringsutvikling. Det statlige virkemiddelapparatet må styrkes, og kommunene i næringssvake distrikter må få økonomiske rammebetingelser slik at de kan styrke sin rolle som tilrettelegger og medspiller for næringslivet og etablerere.

Videreføring: Regionrådet oppfordrer regjeringen til å legge opp til en utfordrende og brei debatt om den framtidige distriktpolitikken med bakgrunn i høringsuttalelsene. Vi må unngå at debatten om regional/kommunal organisering overskygger de problemstillingene som er satt på dagsorden i denne første høringsrunden